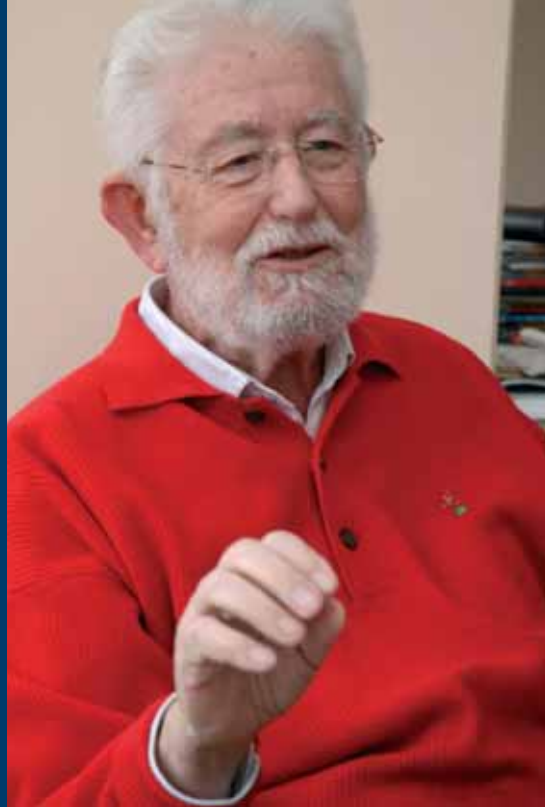

“TEMA Erozyonla Mücadelede Bir Halk Hareketi Olmalıdır”

Türkiye Erozyonla Mücadele Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı'nın (TEMA) kurucusu olan Hayrettin Karaca ile vakfın kuruluş hikâyesinden Türkiye'deki erozyon gerçeğine uzanan bir sohbet gerçekleştirdik

Hayrettin Karaca, doğa sevgisine henüz küçük bir çocukken sahip olduğunu söylüyor.

TEMA Vakfı ülkemizin en tanınan sivil topluluk kuruluşlarından biri. 1992 yılında Karaca Arboretum'un kurucusu, BM Çevre Ödülü sahibi Hayrettin Karaca ve Türk-B.D.T. İş Konseyleri Başkanı Nihat Gökyiğit tarafından kurulan vakıf; doğal varlıkların ve çevre sağlığının korunması, erozyonla mücadele, toprak örtüsü, toprağın korunması ve ağaçlandırmanın önemi hakkında kamuoyunu eğitmeyi ve bilinçlendirmeyi amaçlıyor. Vakıf ve Türkiye'deki erozyon gerçeği hakkında bilgi almak için TEMA Vakfı'nın kurucularından Hayrettin Karaca ile röportaj yapmak üzere Levent'teki evine gittiğimizde zili çalıyor ve bize gülümseyerek kapıyı açan yardımcısına kendimizi tanıtıyoruz. İçeri davet edilmemizin ardından tam adımımızı atıyoruz ki, Hayrettin Bey'in sesi geliyor: “Parolayı söylediler mi, parolayı?” Bu soru karşısında, kapıyı çalmadan önce gözümüze ilişen yazı aklımıza geliyor ve içeriden bize duyması için yüksek sesle yanıt veriyoruz: “Toprak! Toprak! Toprak!” Parolayı söylediğimize göre içeri girebiliriz artık...

TEMA Vakfı'nın kuruluş öyküsü

Hayrettin Karaca, kitaplarla dolu çalışma odasında bizleri sıcak bir gülümsemeyle ve kendine has nüktedan kişiliğini yansıtan şakalarıyla karşılıyor. İngilizce, Fransızca ve Almanca birkaç kelime söyledikten sonra kinayeli bir sesle “Bu dilleri bildiğime göre benim cahil olmadığımı kanaat getirirsiniz artık” demesi, aslında Karaca'nın Türk diline verdiği önemi ve Türkçenin yozlaşması karşısındaki isyanının göstergesinden başka bir şey değil. Karaca'yı ziyaret sebebimiz ismiyle adeta özdeşleşen TEMA Vakfı üzerine sohbet etmek olduğundan Karaca, Türkçeyi daha sonra konuşuruz, haydi başlayalım diyor ve ekliyor: “Soruları ezberledim artık. Zaten ne sorarsanız sorun, söylemek istediklerimi anlatacağım.”

Karaca bunları söylerken soruların sadece TEMA'dan geleceğini bekliyor olmalıydı. Ezberini bozmak için belki de uzun zamandır çalışmadığı bir yerden soru sorduk ve çocukluğundan bahsetmesini istedik. Ne de olsa doğa aşkı ancak çocukken yerleşebilirdi insanın içine... Ve biz çınar olmuş TEMA'dan önce toprağa ekilen tohum TEMA'yı dinlemek istiyorduk. Karaca söze şöyle başladı: “Amcamın anlattığına göre, konuşmayı yeni öğrenecek kadar küçük olduğum yaşta, elimdeki yaprağı anneme götürerek ‘çiçek’ diye vermişim. Köylerde geçen bir çocukluk yaşadım ben. İneklerim, tavuklarım oldu. Eşek sırtında kasaba pazarına üzüm götürdüm, tarlada mısır kırdım, tütün dizdim. Derede buğday yıkadınız mı hiç? Ben yıkadım. Daha altı yaşındaydım, beni bağbozumu için sabah uyandırmazlarsa kıyameti koparırdım. Doğayla iç içe, kucak kucağa bir çocukluk yaşadım yani... Okul çağım geldiğinde ise kitaplara merak sardım. Spor yapacak kadar güçlü bir vücuda sahip değildim. Arkadaşlarım bahçede top oynarken ben de kütüphaneye gider kitap okurdum. Üniversitede tarih veya edebiyat okumak istemişim ama babam kendi işine devam etmemi istediği için okuyamadım ve sonunda sanayici oldum.”

“Doğadan kopmadım”

Doğanın içinde geçmiş bir çocukluktan sonra sanayici olmaya kolay alışıp alışmadığını sorduğumuz Karaca, fabrikanın arka bahçesinde bitki yetiştirdiğini, işten sıkıldığı zamanlarda buraya gidip, çimenlerdeki yabancı otları topladığını söylüyor ve ekliyor: “Kendi kendine ihanet eden bir sanayici oldum ben hep. Üzerimdeki

kazağı 27 yıl önce rahmetli oğlum yapmıştı. Hâlâ giyebiliyorum. İşimi iyi yapmak istemiş ve bunun için de çok çalışmışım. Yurt dışına gittiğimde, farklı ülkelere ihracat yapmaya karar vermişim. O dönemlerde ihracat yapmak çok zordu. Tüm engelleri aştım ve moda ürünü ihraç etmeye başladım sonunda... Ama doğadan hiç kopmadım. Örneğin Almanya'ya gittiğimde bana verilen arabaya atlar, dağlara, köylere giderdim. Gittiğim yabancı ülkelerde ayak basmadığım yer, gezmediğim botanik bahçesi kalmamıştır. Türkiye'de de sık sık Anadolu'ya gider köylerde dolaşırdım. Zaten ülkemizdeki erozyon gerçeği ile de bu dönemlerde karşılaştım.”

Denizlere, barajlara ve derelere akan topraklardan bahsederken yüzü gölgelenen Karaca, erozyon gerçeğini gördüğünde bunu ilk fark eden kişinin kendisi olduğunu sandığını söylüyor. Karaca: “Bir baktım ki bu konuda kitaplar, raporlar yazılmış. ‘Peki neden bir şey yapılmıyor?’ diye sordum kendime... Göz göre göre topraklarımız gidiyordu, ne köylü ne de başkası, kimse farkında değildi.” Bu sözler, erozyonla mücadele için bir halk hareketi oluşturmak amacıyla kurulan TEMA'nın doğuş hikâyesinin özeti idi aslında.

“TEMA, kendinden beklenenin fazlasını yapmıştır”

Hayrettin Karaca, TEMA'nın kurulduğu 1992 yılından günümüze kadar büyük yollar kat ettiğini söylüyor ve kendinden beklenenin fazlasını yaptığını düşünüyor. Yavru TEMA, Genç TEMA derken, artık TEMA vakfına destek verenler kendi aralarında Mezun TEMA'yı da kurmuş durumdadır. Karaca gururlu bir ifadeyle, bugün Türkiye'nin her yerinde TEMA gönüllüleri olduğunu ve hiçbir karşılık beklemeden vakıf için çalıştıklarını söylüyor. Ardından da bir özeleştiri yapıyor: “TEMA olarak halka inmeyi, bir halk hareketi olmayı başaramadık. Benim ismimin TEMA ile özdeşleştirilmesi benim için bir yanıltır, hatadır. Kendime, Hayrettin'e kızmam lazım... TEMA dendiğinde akla ben değil toplum gelmeliydi.”

Toprak yoksa hayat yok

Türkiye'nin verimli topraklarının erozyon nedeniyle zarar gördüğünü söyleyen Karaca, tarımın Cumhuriyet'in kurulduğu yıllarda olduğu kadar desteklenmediğini

TEMA'ya destek vermek için neler yapabilirsiniz?

“Toprağıma sahip çıkmak ve TEMA Vakfı'nı desteklemek istiyorum” diyorsanız, TEMA Vakfı'na bağışta bulunabilir veya TEMA gönüllüsü olabilirsiniz. TEMA gönüllüsü olmak için;

- Vakıf merkezi ile veya bulunduğunuz bölgedeki TEMA Temsilciliği ile bağlantı kurarak bilgi alabilir ve bölgenizde yürütülen etkinliklere katılabilirsiniz.
- Tanık olduğunuz erozyon, ormansızlaştırma, yanlış tarımsal uygulamalar gibi sorunları vakfa bildirerek, gerekli araştırmaların ve gerekli müdahalenin yapılmasını sağlayabilirsiniz.
- TEMA Gönüllü Erozyon Eğitmeni olabilir, çevrenizde,

TEMA Vakfı kişi ve kuruluşların her gün artan talepleri doğrultusunda fidan dikimleri gerçekleştiriyor.

söylüyor ve ekliyor: “Dünyadaki ekilebilir toprak oranının her geçen gün azalması ve dünya nüfusunun açlık tehdidiyle karşı karşıya olması Türkiye'de çevreye verilen zarara dur demek için yeterince büyük nedenler. Türkiye'nin tarımda kendi kendine yetebilmesi için toprağın kıymetinin bilinmesi gerekiyor.”

TEMA erozyonla mücadele için neler yapıyor?

TEMA Vakfı kişi ve kuruluşların her gün artan talepleri doğrultusunda fidan dikimleri gerçekleştiriyor. “Mevzuat Çalışmaları” yaparak, gerekli yasaların çıkarılması için zemin oluşturmaya çalışıyor. Bu alandaki ilk ve en büyük başarı, 38 yıldır çıkartılmayan ve dört kez kadük olan “Mera Yasası”nın TBMM'de 1998 yılının Şubat ayında “oybirliği” ile kabul edilmesi. TEMA bugün de “Çerçeve Su Yasası” ve “Havza Yönetimi” gibi çeşitli konulardaki taslakların yasalaşması için çalışmalarına devam ediyor. Bilinçli tarım yapılması ve toplumun her kesiminden insanın erozyonla mücadele konusunda bilgilendirilmesi için seminerler düzenleyen, kırsal kesimlerde eğitim veren TEMA ayrıca kırsal kesimin örgütlenmesi ve mevcut çiftçi örgütlerinin kurumsal yapılarının güçlendirilmesi için de gayret gösteriyor.

kurum ve kuruluşlarınızda, erozyon sorununu ve TEMA Vakfı'nın çalışmalarını anlatabilirsiniz.

- TEMA Vakfı'nın çıkarmış olduğu yayınları izleyerek ve okuyarak bilgi sahibi olabilirsiniz.
- Çevrenizde, kurum ve kuruluşlarınızda, doğanın korunması ve erozyonun önlenmesiyle ilgili kol, kulüp vb. kurma ve yürütme çalışmalarına katılabilirsiniz
- Boş zamanlarınızda vakıf merkezine veya Temsilciliklerine giderek; büro içi çalışmalarına ve gönüllü çalışmalara yardımcı olabilirsiniz.

Detaylı bilgi için: www.tema.org.tr